

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

De Virtute Ac Sacramento Pœnitentiæ Decisiones

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Decisio X. Argumentum. Ostenditur, quanta sit vis Eleemosynæ in delendis pœnis debitis pro peccatis? Docetur, quid, & quotuplex sit eleemosyna? Quando sit de præcepto in personis Laicis, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94661](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94661)

& Officiis tum Defunctorum, tum Sacratiffimæ Deiparæ; attentis præcipuè Indulgentiis, quæ lucrantur toties quoties in eorum recitatione procedunt, ut dictum est. Tantò magis quia probabile est, easdem Indulgentias posse per recitantem cedi, offerri, ac renunciari animabus Purgatorii, juxta opinionem Gobati in *Quinario tract. 4. à num. 466. & seqq.* etsi detrectet Diana *part. 10. tract. 16. resol. 12.* Quæ in opere Coordinato est *tom. 4. tract. 5. resol. 37.* Legitur in vita Beatæ Elisabeth Ungaræ apud Hieronymum à Basilica Petri *Ephemerid. Sacris die 6. Maii num. 9.* ostensam fuisse visionem plurium Monialium, recitantium Officium parvum Beatæ Mariæ Virginis, à quarum labiis tot Margaritæ decidebant in Vasa, quot verba ejusdem officii proferebant. Magnus est valor margaritarum ad dissolvenda debita, & plurimi valet prædicti officii recitatio ad satisfaciendum pro pœnis. In approbationibus Animarum Purgatorii Matri Franciscæ à Sanctiss. Sacramento Carmelitæ Discalceatæ, de quibus in libello *Lume à vivi dall' esempio de morti*; legitur, ab iisdem frequentissimè expostulari suffragia Orationis, & testatur Scriptura Sacra 2. *Machab. 12. Sancta, & salubris est cogitatio pro Defunctis exorare, ut a peccatis solvantur.* Ergo etiam à vivis pro ipsis viventibus.

His jungere cogor, quanti expediat, ad satisfaciendum pro pœnis culparum recitare frequenter 9 Psalterium, seu Rosarium Deiparæ, à S. Dominico institutum, consistens in centum quinquaginta Salutationibus Angelicis, & quindecim Pater noster; vel saltem tertiam partem ejusdem Rosarii, siquidem Sixtus IV. *Constit. 18. Anno 1479. 9. Maii* concessit omnibus recitantibus eandem tertiam partem Rosarii annos quinque, & totidem quadragenas Indulgentiæ, toties quoties. Et Clemens VII. *Constit. 40. Anno 1534. 8. Maii*, iisdem, ut suprà, recitantibus addit alios duos annos Indulgentiæ, præter supradictos. Quod si ipsi recitantes Rosarium sint adscripti Confraternitati ejusdem, longè plures Indulgentias toties quoties consequuntur ex *Constit. 46. Leonis X. ex Constit. 86. S. Pii V. & ex Constit. 21. Sixti V.* de quibus Constitutionibus disserit Lezana in *Summa tom. 2. cap. 15. à num. 51. & seqq.* & ante illum Navarrus *tom. 3. Opuscul. Miscell. 19. de Psalterio*; ac post illum Gobat in *Quinario tract. 4. cap. 15. nec non cap. 31. ubi n. 603.* refert aliam Bullam Sixti V. in qua conceditur Indulgentia viginti quinque dierum nominantibus reverenter nomen *JESU*, vel nomen *MARIE*; toties quoties, ac Plenaria postea Indulgentiæ in mortis articulo. Nec non Indulgentia tercentum dierum recitantibus Litánias Sanctiss. Nominis *JESU*; ac bis centum, Litánias Sanctissimæ Virginis, toties quoties; unde subdit idem Gobat *d. tract. 4. cap. 31. n. 603. in fin.* de prima Indulgentia Sixtina hæc verba: *Hujus Indulgentiæ vellem memorem esse meum Lectorem, singulariter dum ex more Virginem Matrem salutat ad pulsum consuetum; aut ejus Coronam recitat, vel pensum Canonicum persolvit, Missamque celebrat.* Cum enim tam crebro in hisce quaternis actionibus religiosis occurrant illa duo Sacratissima nomina; occurrit quoque tunc sapissimè occasio delendi tantas penas Purgatorii, quantæ expiarentur, si peragere-tur ardua Poenitentia dierum viginti quinque, Neque 11 lateat lectorem, pro recitantibus ter Ave Maria cum tribus illis Antiphonis *Angelus Domini &c.* *Dof. Clericari Tom. I. Lib. IV.*

Ecce Ancilla Domini &c. Et Verbum caro &c. ad tria signa Campanæ post Solis occasum, concessam esse Indulgentiam plenariam ab Adriano Sexto, & à Paulo Tertio. Lezana in *Summa tom. 3. Verb. Indulgentia quoad Regulares num. 20.* Fagnanus in *cap. Custos Ecclesiæ num. 4. de Officio Custodis tom. 2.* subdens, alias Indulgentias esse elargitas recitantibus eandem Angelicam Salutationem in crepusculo diei; ac cæteris magis piè, ac plenè Gobat *d. tract. 4. cap. 30. per totum*, ubi de hac re Theologorum attestations cumulat. Neque omittendæ Indulgentiæ in recitatione Coronæ Deiparæ, & Coronæ Domini Nostri *JESU CHRISTI*, consistentis primæ in 70. Ave Maria, cum septem Pater; secundæ in 33. Pater noster, & quinque Ave Maria; prout in libello, quem dispensant Patres Eremitæ Camaldulenses, vulgò *di Rua*, à quibus hæc devotio Coronæ originem habuit, & fomentum recipit. De Corona Deiparæ plura, eaque ultima exempla, ac eruditiones congerunt Mattheolus in *Sylva Histor. part. 1. libr. 4. tit. 7. P. Alexius Segala Capuccinus tom. 1. de Arte Mirabil. honorandi Virginem, ac Matrem Dei MARIAM cap. 16. & seqq.* & Comes Marcus Antonius Martinengus olim Canonicus Patavinus, deinde Episcopus Turcellan. in suo opere, *Tramontana alla servitù della Santissima Vergine cap. 53. & ult. typis edito Anno 1629.* Reverendissimo Capitulo, ac Canonicis Cathedralis Paduæ dedicato.

DECISIO X.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, quanta sit vis Eleemosynæ in delendis pœnis debitis pro peccatis. Docetur, quid, & quotuplex sit Eleemosyna. Quando sit de præcepto in personis Laicis, & Ecclesiasticis. Disputatur celeberrima illa Quæstio, Utrum beneficiarii non expedientes fructus superfluos suorum beneficiorum in usus pios peccent mortaliter, & teneantur ad restitutionem; nec non eorum hæredes.

SUMMARIUM.

- 1 Quid, & Quotuplex sit Eleemosyna?
- 2 Eleemosyna quando sit de Præcepto in personis Laicis?
- 3 Divites non tenentur Eleemosynam facere de superfluis in communi necessitate pauperum nisi ex consilio; at in gravi, & in extrema de præcepto.
- 4 Eleemosyna divitiis proficua.
- 5 Ecclesiastici an teneantur ad Eleemosynam sub præcepto.
- 6 Beneficiorum fructus superflui dandi sunt pauperibus de præcepto. Rationes; Jura; Concilia.
- 7 Prædia quo pacto relicta Ecclesiis per fideles.
- 8 Bona Ecclesiastica sunt Patrimonium Jesu Christi.
- 9 Beneficiarii solam sui sustentationem habere possunt.
- 10 SS. Patrum auctoritas de superfluis beneficiorum non retinendis. Item Theologorum, ac Canonistarum, & Jurisperitorum num. 11.
- 12 Clerici olim vivebant omnes in Communi.
- 13 Beneficia, ac Prabende quando instituta.

- 14 Beneficarii non sunt domini, sed dispensatores fructuum.
- 15 Beneficarii de quibus non teneantur facere eleemosynam?
- 16 Beneficarii non dantes eleemosynam de superfluis, an teneantur ad restitutionem? Item an eorum hæredes?
- 17 Beneficarii qua forma sint domini fructuum Præbendarum?
- 18 Prælatorum omissiones circa officium suum.
- 19 Testari de jure an beneficiarii possint?
- 20 Alex. Sperellus Episcopus Eugubinus laudatus.
- 21 Exempla beneficiorum damnatorum.
- 22 Hæredes beneficiorum an licite teneant hæreditatem?
- 23 Eleemosyna superat omnes alios actus satisfactorios.
- 24 Exempla circa vim Eleemosynæ pro delendis panis.
- 25 B. Ida Eleemosynis liberat Patrum suum à Purgatorio.

PRæter orationes satisfacit homo Christianus pœnis, quibus est adstrictus pro culpis dimissis, mediante Eleemosyna; sic enim testatus est Angelus Raphael ad Tobiam cap. 12. Vers. 9. dicens: Eleemosyna à morte liberat, & ipsa est, quæ purgat peccata; quapropter de virtute Eleemosynæ est breviter discedendum, circa quam sex demonstranda, & explicanda occurrunt.

Primo: Quid, & Quotuplex sit Eleemosyna?

Secundo: Quando sit de Præcepto in Personis Laicis?

Tertio: Quando sit de Præcepto in Personis Ecclesiasticis?

Quarto: Utrum beneficiarii non expendentes in usus pios fructus superfluos suorum beneficiorum, ultra peccatum mortale, teneantur ad restitutionem?

Quinto: An etiam eorum hæredes?

Sexto: Quanta sit vis Eleemosynæ in delendis panis debitis pro peccatis?

Quo ad Primum. Eleemosyna est verbum græcum derivans à verbo *ἐλεῶ*, quod latine sonat *Miserere*, seu Misericordiam exerceo; omnis enim, qui dat Eleemosynam, misereatur, ac misericordiam facit in eum, cui illam porrigit; idè in Missa dicentes *Kyrie eleison*, petimus à Deo misericordiam. Definitur autem Eleemosyna, ut sit *Opus, quo datur aliquid indigenti ex compassione propter Deum*. Tria enim concurrere debent ad virtutem Eleemosynæ; *Unum*, quòd detur indigenti; quia qui dat diviti, vel non indigenti, non dicitur Eleemosynam facere, sed donare. *Alterum*, quòd detur ex compassione; qui enim dat ob ministerium, vel laborem in aliqua functione, dicitur dare mercedem, non Eleemosynam; & sic stipēs, quæ datur celebranti, vel prædicanti, aut aliam functionem spiritualem exercenti, non dicitur Eleemosyna verè, & propriè, sed tantum lato modo; verè enim est stipendium, seu merces pro labore. Reginald. in *Praxi* lib. 4. num. 240. *Tertium*, propter Deum; quia hæc virtus reducitur ad Charitatem, ut probat Emin. Cardin. de Lauræa in 3. Sent. tom. 4. disp. 13. *Misericordia, Eleemosyna, &c.* num. 9. & seqq. idè qui dat ob vanam gloriam, non dicitur dare Eleemosynam; quæ propter hoc vocatur etiam *Charitas*, quia procedere debet ex charitate. Emin. Card. de Lauræa

d. tom. 4. disp. 9. num. 55. & disp. 13. à nu. 47. & seqq. aliàs non est meritoria, juxta illud Apostoli 1. Cor. 13. *Si distribuero omnes facultates meas in cibos pauperum, Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.*

Duplex est Eleemosyna, alia corporalis, alia spiritualis. Prima respicit septem opera misericordiae, quæ ad auxilium corporum spectant, contenta hoc versu: *Visto, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo*. Secunda exercetur in auxiliis bonum animæ proximorum concernentibus, hoc pariter carmine restricta: *Consule, castiga, solare, remitte, fer, ora*, & declarantur à Reginaldo d. lib. 4. num. 241. & sunt illa, quæ habentur in libello doctrinæ Christianæ; & complectuntur omnes miseras humanas tum ad corpus, tum ad animam pertinentes, ut ex Eminentiſſ. Cardin. Bellarmino *De bonis operibus* lib. 3. cap. 2. ostendit ibid. Reginaldus num. 242. subdens num. 243. dari posse etiam alia opera misericordiae, & eleemosynæ præter supradicta, veluti dirigere cæcū, sustentare claudum, protegere viduam, & pupillum, ac dare dotem virginibus pauperibus, de quibus memorat S. Job cap. 29.

Quo ad secundum: Dubitare non possumus, Eleemosynam esse faciendam de Præcepto; quia, ut argumentatur Eminentiſſ. Cardin. de Lauræa d. tom. 4. disp. 13. art. 4. num. 62. quorum transgressio inducit pœnam, eorum insinuatō inducit præceptum. Sed eleemosynæ omisio inducit pœnam, juxta illud, quod dicitur est Salvator in extremo judicio, scilicet: *Ite maledicti in ignem æternum; esurivi enim, & non dedistis mihi manducare &c.* Matth. 25. 42. & paulò post Vers. 45. *Quandiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis.* Ergo eleemosynam facere est de præcepto. Præter quam quod, si debemus diligere proximum sicut nos ipsos ex præcepto divino Luc. 10. 27. Et de præcepto naturali, quod nobis fieri velimus, teneamur aliis facere nobisque indigentibus cupiamus ab habentibus auxilium dari, nique negare non possumus, eleemosynam esse de præcepto, ut latius disserit, ac probat idem Eminentiſſ. Card. de Lauræa d. tom. 4. in 3. Sent. disp. 13. art. 4. à num. 62. & seqq. ubi plures auctoritates Sacræ Scripturæ, & Sanctorum Patrum cumulat de eleemosyna faciendâ. Porro difficilimum est demonstrare, quando urgeat hoc præceptum; tanta sunt enim, & talia, quæ à Scholasticis, & à Moralistis dicuntur circa tempus dandi eleemosynam à Laicis; ut nimia confusio in animis legentium, ac timor in cordibus audientium de æterna damnatione divitum generetur; si vera sunt, quæ scribuntur à supradictis, scilicet esse obligatos divites dare eleemosynam ex præcepto non solum in extrema, ac gravi necessitate proximorum, sed etiam ex superfluis in communi necessitate pauperum, ut videre est apud Valentiam tom. 2. disp. 3. quæst. 9. punct. 4. §. 2. Reginaldum d. lib. 4. sect. 4. per totam à n. 256. & seqq. Cotonium in *Summa Diana* à num. 11. Bonacinum tom. 2. Circa primum Decalogi Præceptum disp. 3. quæst. 4. punct. 6. per totum. Et novissimè apud Joannem de Cardenas in *Crisi Theologica* disp. 20. cap. 2. art. 1. & seqq.

In hac re absque hesitatione mihi videtur amplectenda opinio Eminentiſſ. Cardin. de Lauræa non minùs pietate, quam studio eximii, qui d. 3. disp. 13. art. 4. ex Divo Thoma 1. 2. quæst. 32.

Art. 5.

art. 5. & ex Scoto in 3. Sent. dist. 30. n. unic. firmat in communibus necessitatibus pauperum divites non teneri ad dandam eleemosynam ex superfluis, nisi ex consilio: at in extrema, vel gravi proximorum necessitate, quando scilicet agitur vel de periculo vitæ corporalis, vel de amissione status honesti eorundem proximorum; eleemosynam ex superfluis esse à divitibus faciendam de Præcepto. Probat Eminentia sua hanc opinionem, quo ad primam partem; quia si divites tenerentur dare eleemosynam de superfluis in communi necessitate pauperum; 1. magna esset confusio in mente hominum, quærendo cuinam potius, aut cui prius deberent succurrere, & non possent. 2. Ecclesia tolleraret maximum errorem; nam Confessarii non interrogant divites pœnitentes, neque isti se accusant, quòd eleemosynam non erogaverint omni indigenti, neque ulla lex Ecclesiastica reperitur, quæ eos obliget, extra extremam, vel gravem necessitatem. 3. Multa furta impune possent fieri ab egenis, etsi non graviter indigentibus; qui bona divitum possent surripere. 4. Quia nullus dives posset habere apud se pecuniam, vel res pretiosas, ultra necessitatem sui status; & sic omnes divites essent in statu peccati mortalis, & æternæ damnationis. 5. Nihil possent amicis suis donare; vel suppellectilia superflua tenere. 6. Neque possent fabricare Ecclesias, vel iisdem res pretiosas donare, quibus non indigerent. 7. Aded ut vita divitum Christianorum esset infelicitissima; tenerentur enim jugiter metiri summam suarum facultatum, & pauperum necessitates, cum magna perplexitate, & confusione mentis; quapropter ad tot absurda evitanda absque formidine tenendum; divites obligatos esse dare eleemosynam ex præcepto in gravi, & in extrema necessitate proximorum; at in communibus necessitatibus ex consilio tantum. Ita Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 13. art. 4. Mastrius in Theolog. Mor. disp. 10. art. 2. n. 58. ubi dat aliam regulam, in qua cessat semper Præceptum dandi eleemosynam, videlicet, quando dives illam faciendo veniret ad parem, vel majorem necessitatem; ordo enim charitatis exigat, quòd in pari necessitate quisque seipsum magis diligat, quàm proximum. Et ex Moralists idem de divitibus, non esse obligatos de Præcepto nisi in gravi, vel extrema necessitate, docent Cotonius in suis Controversiis lib. 1. Controv. 7. n. 7. Layman, lib. 2. tract. 3. cap. 6. n. 5. ac Tamburin. in Decalog. lib. 5. cap. 1. §. 1. à num. 15. & seqq.

Hæc autem intelligenda sunt, non ut retrahantur divites à danda eleemosyna pauperibus etiam in communi necessitate; sed ut auferantur scrupuli, & anxietates animi confessariis, ac pœnitentibus; certum est enim in reliquis magnopere expedire divitibus, ut liberales sint erga pauperes in omnitempore; tum ut seiplos liberent à pœnis debitis pro propriis culpis, ut dicemus infra ad sextum; ipsa enim Eleemosyna ab omni peccato, & à morte liberat, & non patitur animam ire in tenebras. Tob. 4. n. tum quia per eleemosynam multiplicat Deus divitias illam facientibus; testatur siquidem Spiritus Sanctus; Honora Dominum de tua substantia, & implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia tua redundabunt. Prov. 3. 9. Et certum est, quòd Feneratur Domino, qui miseretur pauperis. Prov. 19. 17. Et quòd Qui dat pauperi, non indigebit. Prov. 28. 27. Quòd laicius probat Segnerius in Quadrage. Concion.

22. n. 7. & seqq. Et in suo Christiano Instructo Serm. 17. à num. 15. & seqq.

Quo ad Tertium. Circa Ecclesiasticos possidentes beneficia, dicendum est, ipsos de Præcepto, & sub pœna peccati mortalis teneri facere eleemosynam de fructibus superfluis suæ honestæ sustentationi, non solum in extrema, & gravi necessitate pauperum, sed etiam in communi; adeo ut non possint illos expendere in usus profanos, nec sibi retinere, aut donare parentibus. Hoc dictum est amarum beneficiis; sed est verum, & attendendum ab illis, qui volunt salvare animam suam; sic enim docent gravissimi, ac doctissimi Doctores infra referendi, Theologi Scholastici, Morales, Canonistæ, ac Jurisperiti, & sicut me ipsum suatum faciunt, sic unusquisque sibi suadere debet hanc veritatem ex rationibus sequentibus.

Primo, quia agri, possessiones, ac bona, quibus ditata sunt beneficia, antiquitus fuerunt oblata Ecclesiæ à fidelibus ad hunc finem, & cum hac intentione, & obligatione, ut detractis necessariis alimentis pro victu, & vestitu clericorum, nec non expensis pro manutentione Ecclesiarum, atque suppellectilis Sacre superfluum dispenseretur in alimoniam pauperum. Infinita sunt hujus veritatis testimonia Sanctorum Patrum, Conciliorum, Canonum, ac Doctorum; allegata, & collecta per Emin. Card. de Lauræa d. rom. 4. in 3. Sent. disp. 13. art. 8. Et in Epitome Canonum Verb. Ecclesiæ redditus, & bona, à quo, & c. distribuenda pag. 273. quorum ingentem numerum reposuit Gratianus in Decreto 12. quest. 1. & quest. 2. At ex his satis sit observare Epistolam Sancti Urbani Papæ Primi, qui sedere cepit Anno CCXXVI. nec non decretum Sacri Concilii Tridentini.

Sanctus Urbanus Primus Papa, & Martyr, in Epistola sua, (quæ habetur in primo Tomo Conciliorum pag. 347.) relata praxi Apostolorum dispensandi in alimoniam pauperum pretia prædiorum, quæ ad eorum pedes à fidelibus ferebantur, ita ait: *Videntes ergo Sacerdotes Summi, & alii, atque Levitæ, & reliqui fideles, plus utilitatis posse asserre, si hereditates & agros, quos vendebant, Ecclesiis, quibus præsidebant Episcopi, traderent, eò quòd ex sumptibus eorum tam præsentibus, quàm futuris temporibus plurima, & elegantiora possent ministrare fidelibus, communem vitam ducentibus; quàm ex pretio eorum, caperunt prædia, & agros, quos vendere solebant, matricibus Ecclesiis tradere, & ex sumptibus eorum vivere. Et post pauca: E quibus Episcopi, & fideles dispensatores eorum, omnibus communem vitam degentibus cuncta necessaria debent, prout melius potuerint, ministrare, ut nemo in eis egens inveniatur. Ipsæ enim res fidelium oblationes appellantur, quia Domino offeruntur. Non ergo debent in aliis usibus, quàm Ecclesiasticis, & prædictorum Christianorum fratrum, vel indigentium converti; quia vota sunt fidelium, & pretia peccatorum, ac patrimonium pauperum, atque ad prædictum opus explendum, Domino tradita. Si quis autem (quod absit) secus egerit, videat, ne damnationem Anania, & Saphiræ percipiat, & reus Sacrilegii efficiatur, sicut illi effecti sunt, qui pretia prædictarum rerum fraudaverunt. Subinde refert Historiam Anania, & Saphiræ ex Act. Apost. cap. 5. & subdit: Hæc fratres valde cavenda sunt, & timenda, quia res Ecclesiæ non quasi propria, sed ut communes, & Domino oblate, cum summo timore, non in alios, quàm in præfatos usus sunt fideliter dispensanda; ne sacrilegii reatum incurrant, qui eas inde abstrahunt, ubi tradita sunt; ne pœnam, & mortem*

Anania, & Saphira incurrant, & (quod pejus est) anathema maranatha fiant; & si non corpore, ut Ananias, & Saphira, mortui reciderint, anima tamen, quæ potior est corpore, mortua, & alienata à consortio fidelium cadat, & in profundum barathri labatur. Ecce pactum, ecce conditionem, quibus à fidelibus relicta sunt prædia, & possessiones Ecclesiis.

Audiamus testimonium Sacri Concilii Tridentini sess. 25. de Reform. cap. 1. Omnino verò eis, (Episcopis) interdicat, ne ex redditibus Ecclesiæ consanguineos, familiaresve suos augere studeant, cum & Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt; consanguineis donent. Sed si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuunt; eas autem non distrabant, nec dissipent illorum causa. Et patet interjectis: Quæ verò de Episcopis dicta sunt; eadem non solum in quibuscunque beneficia Ecclesiastica, tam secularia, quam regularia obtinentibus pro gradus sui conditione observari, sed etiam ad S. R. E. Cardinales pertinere decernit.

Hæc igitur est prima ratio, ob quam beneficiarii tenentur de Præcepto expendere in usus pios, & in elemosynas fructus superfluos suæ honestæ sustentationi; quia scilicet bona Ecclesiæ tradita fuerunt cum hac conditione, intentione, & pacto (saltem implicito) à fidelibus; & iidem beneficiarii ea recipiunt ab Ecclesiâ, dum obtinent beneficium; cum obligatione ipsi fructibus Ecclesiasticis imbibita (ut loquar verbis Eminentiss. Cardin. de Lugo De Just. & Jur. disp. 4. num. 16.) ut deserviant pro eorum decenti victu, & vestitu tantum, & quod reliquum est, expendant in pauperes, vel in usus pios; non autem in alendis equis, vel sumptuosis emendis quadrigis, aut pretiosis aulaeis comparandis; quæ quidem intentio, & obligatio habet vim taciti contractus, & æquipollet expresso l. Labeo. l. Item quia. ff. de Pactis. Et adeo afficit omnes beneficiarios ad adimplementum, ut aliter facientes dicantur legem naturalem iustitiæ commutativæ violare, l. 1. ff. de Pactis. cap. 1. de Probat. & per consequens mortaliter peccare.

Secunda Ratio est, quia bona Ecclesiastica, & fructus annui ex eis provenientes verè, & propriè sunt Patrimonium Jesu Christi; quia ipsi à fidelibus fuerunt donata, & ejus nomine à Prælatibus Ecclesiarum recepta; & tanquam Patrimonium Jesu Christi custodita. cap. Si Romanorum. 19. dist. cap. Hæc est fides. 24. qu. 1. cap. Qui Christi. 12. q. 2. cap. Cum secundum. de Præbend. & cap. Cum ex eo, de Elect. lib. 6. ac Concil. Trid. d. sess. 25. cap. 1. ibi: Ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt. Itaque si ipsi fructus beneficiorum sunt Jesu Christi; beneficiarii autem sunt simplices gubernatores, ac dispensatores, debent illos dispensare secundum voluntatem ipsius Christi; quæ quidem fuit, & est; ut dentur non in profanos usus, sed in subventionem pauperum; juxta illud Luc. 11. 40. Verumtamen quod superest, date Eleemosynam.

Tertia ratio est, quia fructus beneficiorum traduntur clericis ab Ecclesiâ cum hac conditione, & onere, ut quod superest decenti eorum sustentationi, dent in usus pios. Quare legimus in cap. Si privatum. 12. q. 1. Si privatum possidemus, quod nobis sufficiat; non illa nostra sunt, sed pauperum, quorum procuratorum quoddammodo gerimus. ubi Glossa explicat ly privatum, id est, separatim; ut sunt modò præbendæ beneficiorum. In cap. 1. 12. q. 2. dicitur: Qui Christi pecunias, & Ecclesiæ aufert, fraudat, & rapit, uti homicida in conspectu Judicis depu-

tabitur. Et quod de omnibus beneficiis certa portio detur pauperibus, inculcatur in eadem 12. q. 2. cap. Vobis enim. cap. Concesso vobis. cap. Quatuor autem. cap. De redditibus Ecclesiæ. cap. Cognovimus. cap. Mos est. & cap. Sancimus.

Quarta ratio fundatur in dictis SS. Patrum collectis per Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 13. art. 8. à num. 177. & seqq. inter quæ, verba S. Hieronymi in Ezechiel cap. 46. Qui dicitur est Sacerdos, quam venit ad Sacerdotium, quidquid plus habuerit, non filiis debet dare, sed pauperibus: S. Ambrosii lib. 2. Epist. 14. Omnia, quæ mea sunt, pauperum sunt. S. Prosperi De Vita contemplat. lib. 2. cap. 9. Non sunt propria, sed communes Ecclesiæ facultates, & idè cum quis Præpositus factus fuerit Ecclesiæ, omnium, quæ habet Ecclesiæ, sit dispensator. Ac S. Bernardi super illud Matth. 19. Ecce nos reliquimus omnia: Qui Altario servit, de Altario vivat. Vivat, inquam, de Altario, & juxta Apostolum, alimenta, & quibus tegatur, habeat. Et infra: Non extollat de facultatibus Ecclesiæ consanguineos suos, aut neptes, nisi filias dixerim, nuptui tradat. Res pauperum non pauperibus dare par Sacrilegii crimen esse dignoscitur. Sanè patrimonium pauperum facultates Ecclesiarum, &c. In Epistola autem XLII. ad Archiepiscopum Senonensem. Clamant nudi, clamant famelici, & dicunt: dicite Episcopi, in fræno quid facit aurum? Numquid aurum à fræno repellit frigus, sive esuriem? Nobis frigore, & fame laborantibus, quid conferuntur tot mutatoria, vel extensa in periculis, vel plicata in manibus? Nostrium est, quod esfunditis. Nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditis. Nostri necessitatibus detrahatur, quod accedit vanitatibus vestris.

Concluditur ergo, (verba sunt ejusdem Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 13. art. 8. num. 184.) evidens esse, quòd Ecclesiastici cujuscunque status, de bonis Ecclesiæ (detrahis necessariis ad eorum convenientem statum) tenentur pauperibus, etiam communi necessitate laborantibus elemosynas impertiri. Et equidem non ex solo consilio, ut divites laici, sed ex stricto, ac rigoroso Præcepto, ac sub pœna peccati mortalis; ut præter S. Thomam 2. 2. q. 43. art. 8. q. 87. art. 1. 3. & 4. quest. 185. art. 3. & Quodlibet. 6. art. 10. tenent Alexander de Ales, Richardus, Paludanus, Gabriel, Major, Henricus de Gandavo, & alii plurimi Scholastici antiqui, quos cumulat Beja in Resp. Cas. Conscient. part. 2. Casu 24. Vers. Hæc Sententia, quam nos sequimur; quibus ex modernis addo eundem Eminentiss. Cardin. de Lauræa, ubi supra disput. 13. art. 8. & Eminentiss. Card. de Lugo de Just. & Jur. disp. 4. sect. 1. & 2. Ex Canonistis autem, præter Archidiaconum, Dominicum, Joan. Andream, Ancharanum, Francum, Abbatem Panormitanum, Felinum, & alios apud eundem Bejam, Navarrum de Redibus Ecclesiasticis q. 1. Monit. 24. & q. 2. Monit. 7. novissimè Reverendissimum Fagnanum in cap. Si quis sanè à n. 2. & seqq. de Peculio Clericor. Pacem Jordanum Episcopum Traguriensem tom. 1. libr. 1. tit. 10. num. 12. Et latius lib. 2. tit. 1. numero 75. Ex Moralitis autem plurimi sunt collecti apud Dianam part. 5. tract. 8. resol. 31. Quæ est in Coordinato tom. 4. tract. 7. resol. 26. quibus junge Layman. libr. 3. tract. 2. cap. 4. n. 3. Comitolum in Resp. Moralib. libr. 1. q. 70. per totam, Tamburinum in Decalog. libr. 8. cap. 2. §. 4. Sanchez in Consiliis Moralib. libr. 2. cap. 2. dub. 38. Eundem Sanchez in Decalog. libr. 6. cap. 6. num. 13.

num. 13. & 14. & Cotonium lib. 1. Controv. 7. cap. 2. præter Summistas hoc idem docentes, videlicet S. Antoninum 3. p. tit. 15. cap. 1. §. 19. Sylvestrum Verb. Clericus 4. num. 15. Vers. Vigesimo, & Summ. Angelicam Verb. Clericus 13. per tot. & ibi Adden.

Obijciunt illi, quibus hæc opinio non placet; 12 canones, rationes, dictaque Sanctorum Patrum viguisse antiquissimis temporibus, quando omnes clerici sæculares vivebant in communi, sicut nunc faciunt Regulares; tunc enim recipiebant tantummodo ab Episcopis, seu ab Oeconomis deputatis necessariam sustentationem; & quod supererat de redditibus Ecclesiasticis, applicabatur tum fabricæ Ecclesiæ, & manutentioni paramentorum; tum eleemosynis pauperum. Verum quia pauci erant, qui vitam clericalem aggredi vellent, & difficile erat Episcopis, ac Oeconomis dare unicuique convenientem portionem de die in diem, pro honesta sustentatione ministrorum Ecclesiæ, factæ fuerunt quatuor divisiones fructuum in quocunque Episcopatu, & Diocesi; una quarum fuit applicata Episcopis; secunda fabricæ Ecclesiæ; tertia pauperibus; quarta verò toti clero pro ejus sustentatione; & ex hac quarta parte fuerunt erectæ Præbendæ, & instituta beneficia, tam Parochialia, quam simplicia, Canonicatus, Clericatus & alia; quapropter (ajunt) hæc temporibus non est amplius præcisa obligatio faciendi eleemosynam de superfluis; nam pauperes receperunt suam portionem; & omnes beneficiarii censentur domini fructuum suarum Præbendarum, & de ipsis liberè disponere possunt. Ita Sotus de Justitia, & Jure lib. 10. qu. 4. art. 3. & alii quos allegat, & sequitur Barbosa in Collectan. DD. ad cap. Quia tua. à num. 4. & seqq. 12. q. 1.

Porro objectio hæc à Doctoribus supra relatis 13 tam Scholasticis, quam Canonistis frivola vocatur; siquidem erectio Præbendarum, & institutio beneficiorum facta fuit circa Annum Domini 502. ut ex Eminentiss. Cardin. Baronio sub Anno prædicto tom. 6. Annal. num. 36. demonstrat Pax Jordanus d. lib. 2. tit. 1. num. 71. At etiam post Annum 502. facti sunt canones, & locuti sunt Sancti Patres, & Concilia contra Clericos detinentes fructus beneficiorum in præjudicium pauperum, ut videre est in cap. Ratio 3. de Præbend. ex Sancto Gregorio Magno, qui vixit usque ad Annum 604. & in multis Conciliis post hunc Sanctum Pontificem celebratis; & inter cætera Concilium Aquisgranense habitum An. 826. in quo cap. 35. fructus beneficiorum vocantur: *Vota fidelium pretia peccatorum, & patrimonium pauperum*. Et Tridentinum completum Anno 1563. ubi sess. 25. de Ref. cap. 1. ait: *Res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt*. Sanctus autem Bernardus Abbas floruit Anno 1530. qui de hac obligatione frequenter in suis scriptis Ecclesiasticos redarguit. Sed esto, quod olim essent ordinatæ quatuor partes ex fructibus beneficiorum, quarum una cederet in commodum pauperum; hæc una cui data est? cui commendata? Hospitalibus nequaquam: hæc enim ultimis temporibus per testamenta piorum virorum sunt ordinata. Igitur remansit in portionibus tum Episcoporum, tum Abbatum, tum aliorum pinguium beneficiorum, ut eorum possessores pro tempore, deductis necessariis pro eorum decenti sustentatione, superfluum distribuerent in pauperes, ac alia pia opera; quod si integri fructus quatuordecunque Præ-

bendarum Episcopaliū, Canonicaliū, Parochialiū, & aliarum fuissent assignati pleno dominio, & liberæ dispositioni possessorum earundem, ut de illis tanquam de Patrimonialibus potuissent facere quidquid voluerint, utique fuisset nimis indiscreta, & injusta distributio, cum plurimi Episcopatus habeant in redditibus annuis decem, viginti, triginta, ac quadraginta millia ducatorum, & ultra; pluresque Canonicatus, & Ecclesiæ Parochiales colligant annuatim octingentos, mille, ac duo millia ducatorum; summas sanè pecuniarum valde excedentes necessariam provisionem ad sustentandum beneficium, quamvis nobilem, ac benemeritum.

Igitur si veritatem amamus, confiteri oportet, beneficiarios non esse dominos fructuum suarum Præbendarum; sed Procuratores, ac dispensatores, 14 ut ait Alexander Tertius in cap. 2. de Donationib. bonaque Ecclesiarum non esse propria Ecclesiasticorum, sed nostris etiam temporibus ea fore patrimonium Christi, ut loquitur Bonifacius Octavus in cap. Cum ex eo 34. De Elect. in 6. ac propterea in fructibus beneficiorum inesse inseparabiliter eandem obligationem, quam habebant ante divisionem, & erectionem Præbendarum; videlicet, ut ex eis Clerici, ac beneficiarii detraherent suam decentem sustentationem; reliquum verò eorundem fructuum daretur pauperibus pro eleemosyna, vel in pios usus expenderetur; ut disputato hoc articulo firmant Doctores supracitati, & alii apud illos; & novissimè Præclarissimum Collegium Salmanticense in Cursu Theologiae Moralis tom. 3. tract. 12. de Justitia, & Jure cap. 2. n. 141. ubi ita loquitur: *Dicendum est, beneficium teneri sub peccato mortali distribuere inter pauperes omnia bona, quæ ex fructibus beneficii superfluum sua congrue sustentationi, sive Canonicus sit, sive alius beneficiarius, Episcopus, Cardinalis, & etiam Papa: & ideo si habeat viginti millia aureorum pro redditibus annuis, & decem millia sufficiant pro decenti sui status sustentatione; renetur sub peccato mortali alia decem millia, quæ superfluum, inter pauperes distribuere.*

Non est tamen inficiandum, Theologos, & Canonistas supranominatos concedere sequentes limitationes prædictæ regulæ; & absolvere beneficiarios ab obligatione faciendi eleemosynam de Præcepto in sequentibus Calibus. 1. In distributionibus quotidianis, quæ dantur ob interessentiam in choro. 2. In stipendiis Missarum, Concionum, & aliarum functionum spiritualium pro labore. 3. In iis, quæ sibi cumulant ex patrimonio, minus expendentes, quam conveniret statui suo. 4. In fructibus, quos applicant ad compensandas expensas factas in assecutione beneficii, Prælaturæ, seu Episcopatus, puta Bullarum, itineris, provisionis honestæ familiæ, & similium necessariorum dispendiorum. 5. In hospitalitate amicorum, & consanguineorum, à quibus Ecclesia protectionem, & defensam sperare potest, dummodo non fiat excessus expensarum in convitiis. 6. In remunerandis personis benemeritis in servitio, vel defensione beneficii, in summa ad arbitrium boni viri; etiamsi sint consanguinei ejusdem beneficiarii. 7. In fovendis suis consanguineis, si verè indigeant; sed ad mensuram paupertatis eorum, non ad illos ditandos, ut plenius demonstrant Eminentiss. Cardin. de Lugo de Just. & Jure d. disput. 4. sect. 3. per totam; Pax Jordanus d. tom. 1. lib. 2. tit. 1. à num. 56. & seqq. & Collegium Salmanti-

Salmanticen. d. tom. 3. tract. 12. punct. 11. §. 1. à n. 138. 139. & 140.

Quo ad Quartum. Major est difficultas, & difficilior quæsitum solvendum, *Utrum beneficiarii non expēdentes in usus pios fructus superfluos suorum beneficiorum, ultra peccatum mortale, teneantur ad restitutionem?* Quod est quærere, An prædicti beneficiarii cumulantes redditus Ecclesiasticos, vel male expēdentes in usus profanos, possint absolvi, nisi restituant? Vel si eisdem redditus relinquant ab intestato, vel ex testamento consanguineis suis, hi non sint capaces absolutionis, nisi totam hereditatem distribuunt in pauperes, vel usus pios?

Plures sunt Auctores, qui negant obligationem restituendi tam in his, quam in illis, etsi fateantur eisdem beneficiarios peccare mortaliter. Rationes eorum sunt:

Primo, quia beneficiarii faciunt fructus suos, & habent eorum dominium; ut constat ex Concil. Trident. sess. 24. de Ref. cap. 12. ubi qui non facit professionem Fidei, vel non relidet personaliter, non facit fructus suos. Idem habetur in cap. 1. sess. 23. de ref. & in Bulla 138. S. Pii V. circa residendum; & in cap. Commissa. de Elect. in 6. circa obligationem sumendi Sacerdotium intra annum, ut faciat fructus suos. Ergo sunt domini fructuum; & ideo si eos male consumunt in rebus profanis, peccabunt quidem mortaliter; sed non erunt obligandi ad restitutionem.

Secundo: Quia si beneficiarii non essent domini reddituum Ecclesiasticorum, essent nulli omnes contractus, & invalidæ quævis dispositiones de illis; & per consequens tenerentur Superiores Ecclesiastici illos & illas retractare, ac rescindere; & emolumenta illa pauperibus applicare; quod tamen non faciunt; ideo dicendum, non adesse obligationem restitutionis.

Tertio: Si hæc obligatio inesset restituendi, non permetteretur beneficiariis posse testari; & invalida esset consuetudo, quæ in pluribus Regnis servatur, ut ipsi vel disponant de superfluis redditibus beneficiorum per testamentum; vel eorum consanguinei succedant in illis ab intestato. Hæc, & alia argumenta ex Sarmiento, Soto, Lessio, & pluribus aliis colligunt Eminentiss. Card. de Lugo. de Just. & Jur. d. disp. 4. sect. 1. Pax Jordanus d. libr. 2. tit. 1. num. 77. & seqq. Fagnanus in d. cap. Si quis san. de Peculio Clericor. & alii apud Dianam Coordinatum tom. 4. tract. 7. res. 20. In veteri par. 10. tract. 11. res. 35.

Porrò, licet hanc opinionem prædicti DD. vocent probabilem, fatentur tamen, eam esse periculosa; & ideo ego dico, contrariam tanquam securiorem esse tenendam, quam amplectuntur S. Antoninus, Sylvester, Navarrus, infinitos DD. cumulans de Redditi. Eccl. q. 2. monit. 7. & Beja supracitatus, Layman. d. lib. 3. tract. 2. cap. 4. n. 3. Comitulus d. libr. 1. q. 70. Tannerus tom. 3. disput. 4. q. 6. dub. 8. n. 215. & seq. Alensis, Richardus, Paludanus, Gabriel, Petrus Soto, Medina, & alii apud Dianam Coord. d. tom. 4. tract. 7. res. 26. §. 1. quæ in veteri est in part. 5. tract. 8. res. 31. & novissime Emin. Card. de Laurea d. tom. 4. in 3. Sent. disp. 13. art. 2. per totum, & Eminent. Card. Capisuccus in suis Controversiis Theologicis Contr. ult. §. 5. ubi innumeros DD. numerat, firmantes, distributionem reddituum Ecclesiasticorum in usus profanos esse peccatū contra iustitiam.

Ratio inconcussa hujus opinionis est; quia, ut supra dictum est, bona Ecclesiarum, & beneficio-

rum data sunt à fidelibus cum hac conditione, ut detractis alimentis clericorum, & necessariis expensis pro cultu divino, quod superest, transeat in alimoniam pauperum; & testantur innumera Patrum, & Conciliorum loca, quæ late congerit Navarrus de Redditi. Eccl. q. 2. & Vasquez Opuscul. de iisdem Redditi. cap. 1. §. 3. dub. 1. in quibus dicitur, bona illa superflua esse pauperum: atque ideo furtum, & sacrilegium committi, quando in usus profanos erogantur. Igitur si beneficiarii sunt procuratores pauperum, & deputati ab Ecclesia dispensatores fructuum superfluum; sequitur, quod beneficiarii, qui eos fideliter non dispensant in pauperes, aut alios usus pios, peccant non solum contra charitatem, sed etiam contra iustitiam, & tenentur ad restitutionem, tum ipsi, tum eorum hæredes, in quos lucra ex iisdem fructibus superfluis cumulata pervenerint, arg. leg. 1. ff. de Offic. Procur. Caesar. siquidem si quis det centum Cajo, ut possit peregrinari, & ire Romam, cum conditione, ut quod supererit, pauperibus erogat; utique de iustitia tenetur erogare egenis quod superest; neque absolvi potest, si sibi retinuerit, nisi restituat, ut optime dixerit Layman. lib. 4. tract. 2. cap. 3. num. 3. ubi canones, rationes, ac Doctores tenentes, beneficiarios prædictos esse obligatos restituere superfluos fructus beneficiorum, quæ possident; & rogantur Lectores legere attentè dicta ejusdem Laymani, & Theologos, ac Canonistas per eum allegatos.

Neque subsistunt fundamenta ex adverso considerata. Non primum, quod beneficiarii sint domini eorum fructuum; quia sunt domini absoluti pro portione sibi necessaria ad victum & vestitum; at domini conditionati circa superfluos, ut scilicet expendant illos in pauperes, & usus pios. Legatarii, & Fideicommissarii sunt domini bonorum sibi relictorum; Peregrin. de Fideicommiss. art. 33. num. 29. at ubi inest conditio restituendi illa bona alteri, non possunt liberè ea vendere, aut de ipsis disponere. Surd. cons. 357. num. 12. Eminentiss. Cardin. de Lugo de Justitia, & Jure disp. 2. num. 6. quod si secus fecerint, datur restitutio. Peregrin. de Fideicommiss. art. 39. num. 11. Igitur idem dicendum in beneficiariis, quorum dominium in fructibus superfluis est conditionatum, non liberum, aut absolutum.

Nec relevat secundum, quod Ecclesia non retractet contractus, & dispositiones in usus profanos factas à beneficiariis. Nam de facto eas non retractat, quia Prælati vel non possunt, vel non curant retractare; de jure retractantur, quia plura Concilia, & plures Canones illas irritant. Legantur cap. Episcopi. cap. Manifesto; & seqq. usque in finem. 12. q. 1. cap. Similiter. cap. Qui juxta. cap. Revertimini. cap. Decima. 16. q. 1. cap. Quod autem. 23. q. 7. cap. 1. & tot. tit. de Peculio Clericor. Non omnes Prælati tenent præ manibus Squillantem de obligationibus Episcoporum, ideo à pluribus abstinere, quæ de jure facturi essent. Multi pergunt, (ut loquamur cum Seneca lib. de Vita beata) non quæ eundem est, sed quæ iur. Vel cum Sanct. Angustino in Enchirid. cap. 20. Peccata quamvis magna, & horrenda, cum in consuetudinem venerint, aut parva, aut nulla esse creduntur, unde & illud Aristotelicum: Ab assuetis non fit passio. Non sunt igitur attendenda exempla Ecclesiasticorum ex fructibus beneficiis ditantium consanguineos; sed legenda Sa-

era Concilia, & eorum Canones, hujuscemodifac-
ta profcribentes.

Non fuffragatur tertium ob facultatem, qua fru-
untur beneficiati, liberè testandi: Nam de jure pro-
hibitum est iisdem quoquomodo testari *cap. 1. cap.*
19 Quia nos, cap. Cum in officiis, cap. Relatum l. 2. de Te-
stam. Et equidem non alia ratione, ut ajunt DD.
apud Layman. *d. lib. 4. tract. 2. cap. 3. num. 6. in fine,*
nisi ut ipsi beneficiati promptiores essent ad bona,
quæ ipsis supersunt, in pias causas erogandas;
scientes, nullam sibi facultatem superesse, de iis
post mortem suam disponendi. Et prædicti Can-
ones editi sunt à Summis Pontificibus undecimo,
& duodecimo sæculo regnantibus, & adhuc sunt
in usu in pluribus Regnis, ac Provinciis, in quibus
servatur Jus spoliatorum, dum beneficiati moriun-
tur. Igitur consuetudo testandi in variis partibus
introducitur à beneficiariis sumpsit exordium, quia
disponebant ad pias causas, & titulo Eleemosynæ,
juxta *cap. ad hæc. 8. de Testam.* Tractu autem tem-
poris consuetudo hæc declinavit in abusum, ta-
centibus Episcopis, & permittentibus etiam ad
profanos usus, & ad ditandos consanguineos hære-
ditates beneficiariorum transire, cumque hæc con-
suetudo dilata sit in multas regiones, & difficilli-
mum foret, eam abolere, toleratur ab Ecclesia;
præcipue ex eo, quod plurimi clerici testantur de
his, quæ collegerunt non de fructibus superfluis,
sed de his, quæ cumularunt ex eorum parsimonia;
de Eleemosynis Misillarum; quotidianis distribu-
tionibus, vel aliis personalibus industriis, aut bonis
Patrimonialibus; quæ in actu practico impossibile
est distinguere, ac separare à fructibus superfluis
beneficii; idè totum negotium relinquuntur con-
scientiæ eorundem beneficiariorum; qui consule-
re debent animæ suæ; & reflectere ad obligatio-
nem propriam, ad quam tenentur de jure, & de
Justitia; scilicet, dum vivunt, dandi in Eleemosy-
nam, quod superest ex iis, quæ habent ab Ecclesia,
ultra eorum honestam sustentationem; vel si te-
stantur in morte, relinquendi in causas pias; aliter
peccant mortaliter, & obligati sunt ad restitutionem;
juxta veriore, & securioris opinionem,
quam ultra Theologos piissimos, ac gravissimos
supracitados, & adductos per Layman. *d. lib. 4.*
tract. 2. cap. 3. num. 3. tutati sunt celeberrimi Ca-
nonistæ, quos longa serie allegat, & sequitur Ab-
bas Panormitanus in *repetit. cap. Cum esses. num. 21.*
de Testament. ubi fatetur in foro animæ, & pro con-
scientia nunquam potuisse approbare sententiam
contrariam. Meherclè mirum est, quod tanti
Doctores contrariæ opinionis dicant, fructus su-
perfluos beneficii non expendentem in pios usus
mortaliter peccare; deinde eum liberent à restitu-
tione; quia si non peccat contra justitiam, tan-
quam dominus absolutus ipsorum fructuum su-
perfluatorum, neque peccabit mortaliter; adin-
star laicorum divitum, quos non peccare morta-
liter dicunt, non expendentem superfluum in pau-
perum necessitates, quia sunt domini absoluti; &
non tenentur de Justitia ad Eleemosynam dan-
dam in necessitatibus communibus egenorum. Igi-
tur aut beneficiarii nullum peccatum mortale
committunt, non dantes superfluum in usus paupe-
rum, aut si mortale committunt, peccant contra ju-
stitiam ob obligationem in istam fructibus Ecclesia-
sticis de dandis superfluis in pios usus, & per conse-
quens non dantes tenentur ad restitutionem.

Utinam beneficia possidentes, si Theologis, ac
Doct. Clericis Tom. I. Lib. IV.

Canonistis prædictis studere recusent, saltem non 20
detrectent legere librum de Pretiositate Eleemo-
synæ Illustrissimi, ac Reverendissimi Alexandri
Sperelli Episcopi Eugubii, qui *toto cap. 46. tra-*
ctat de hac obligatione Ecclesiasticorum dandi su-
perfluos fructus in Eleemosynam; & cap. 47. n. 17.
ita loquitur: Io nel precedente Capitolo ho apportate
le opinioni più ricevute da Teologi: mà in somma so-
no opinioni, non certezze. Non mancano gravissimi
Dottori, che sostengono le contrarie opinioni; cioè à di-
re, che il dominio delle rendite Ecclesiastiche sia di Dio,
ò della Chiesa; Che i provisti de' Beneficii, dell' Abba-
tie, de' Vescovati ne siano amministratori, con facultà
di pigliarne il decente vitto, e vestito, & il sostenta-
mento della necessaria famiglia, con obbligo di dispensa-
re il rimanente à poveri; i quali hanno il Jus, &
l'azione sopra il residuo: e quindi concludono, l'obbligo
essere di GIUSTITIA, e conseguentemente, che in
quanto i poveri ne restano defraudati, ci enri l'obbligo
della restitutione. E dice il Navarra, che anche que-
sta è commune opinione, con portare una lunga serie
de Dottori; & aggiunge, che volentieri haverebbe te-
nuta la contraria, se vi havesse potuto aggiustare la sua
coscienza. Satis sit prohibitio, quam facit Triden-
tinum Concilium *d. sess. 25. cap. 1. de ref. Ne Episco-*
pi, (aliique omnes Ecclesiastici) ex redditibus Eccle-
sie consanguineos, familiaresve suos augere studeant; sed
si pauperes sint, eis ut pauperibus distribuant. Ean-
dem obligationem habere sciunt Pensionarii, &
Praelati Monasteriorum, quorum annui redditus
excedunt necessarias expensas victus, & vestitus,
ac manutentionis fabricæ, suppellectilisque Eccle-
siarum. Sperell. *d. cap. 46. num. 7.* DD. apud Dianam
Coordinatum *tom. 4. tr. 7. resol. 29. & resol. 32.* Quæ
in veteri habentur *part. 5. tr. 8. resol. 29. & resol. 33.*

Confirmant quod hucusque scripsimus, exempla
sequentia. Apparuit anima Philippi Cancellarii 21
Parisiensis, dudum defuncti, Guiljelmo Archiepi-
scopo ejusdem Civitatis, exposuitque se æternis
pœnis damnatam; & inter alias suæ damnationis
causas retulit, fuisse pluralitatem beneficiorum,
quæ in titulum obtinebat; nec non eorundem
fructuum superabundantium denegatam in pau-
peres distributionem. Ita Thomas Cantipratem. *lib. 1. cap. 49. part. 7.* ac B. Dionysius Car-
thusian. *de Pluralitate benefic. cap. 7.* In Historia An-
glicana legitur, Canonicum opulentioris Præbendæ
possessorem, sed negligentem dare Eleemosynam
egenis, post obitum apparuisse amico suo, eique
dixisse, se ob dilapidatos fructus Præbendæ in
usus profanos damnatum esse. Eadem exempla
habentur apud Mattheolum in Sylva Historiali
part. 1. lib. 3. cap. 1. Tit. 18. Exempl. 1. & 2. Utique
cordati Ecclesiastici fatagant viventes esse liberales
in pauperes, & alia pia opera; in morte verò
si quid possident, in usus Religiosos disponant.

Quo ad Quintum. Utrum hæredes capientes
vel ex testamento, vel ab intestato bona beneficia 22
ti ex pingui Præbenda cumulata; si ipsi non sint
pauperes, teneantur ad ea restituenda pauperibus,
vel Ecclesiis? Hæc est quæstio cæteris amarissi-
ma; at in sensu veritatis eidem respondet Lay-
man. *d. lib. 4. tract. 2. cap. 3. num. 9.* quod secun-
dum opinionem Doctorum, asserentium ipsos be-
neficiarios, etsi peccent mortaliter, non esse obli-
gatos restituere, multò minus esse adstringendos
eorum hæredes ad restitutionem, si capiant bona,
fructusve beneficii superflua. At secundum sen-
tentiam contrariam, quam ipse Layman amplecti-
tur,

tur, contrarium affirmandum venit. Si enim (ait) redditus Ecclesiastici, qui superflui sunt, ex naturali iustitia lege in pium aliquem usum erogari debent, quia cum tali onere, ac tacito pacto à fidelibus profecti sunt, manifesto sequitur, si quis eos alio titulo donationis, aut legati accipiat, in conscientia tutum non esse, sed restituere obligatum; sicut bene præter alios docet Gabriel in 4. dist. 15. cit. q. 8. art. 3. dub. 6. Angelus Verb. Clericus 3. §. 4. & 13. §. 2. Navar. de Redditi. Eccles. q. 3. Monit. 17. n. 6. de Spoliis Clericor. §. 15.

Hanc opinionem approbare censetur Sanchez Consil. Moral. lib. 2. cap. 2. dub. 54. ubi obligatos esse hæredes beneficiatorum expendere bona hæreditatis in usus pios, non autem profanos, ait enim num. 3. Probabilis opinio est, posse in Hispania consanguineos succedere Clericis non Episcopis, etiam in redditibus Ecclesiasticis ab intestato, propter universalem Hispanie consuetudinem, modo consanguinei verè egeant, saltem quantum ad statum, vel habeant animum ea bona in pauperes expendendi, vel in pias alias causas. Ratio est, quia, quantum ad hoc, consuetudo non est irrationalis, & ita potuit iuri humano aliud circa hanc ab intestato successionem disponenti derogare. Non tamen liceret ea bona in usus profanos expendere; quia, quoad hoc consuetudo esset irrationalis, iurique Divino adversa. Probatur, quia in vita ipsius beneficiati id non possunt facere cognati, ex donatione, & consensu expresso ipsius; ergo nec in morte, siquidem non plus juris habent per successionem, quam per donationem.

Emin. Cardinalis de Lugo tractans hanc questionem de Just. & iure disp. 23. sect. 6. quamvis teneat beneficiarios non teneri expendere superfluos fructus beneficiorum in pauperes de iustitia, sed tantum ex Religione; nescit absolvere hæredes eorum ab obligatione restituendi eosdem fructus, quos ex Legato, vel ex hæreditate capiunt, ex illa inconcussa conclusione omnium Theologorum, & Moralistarum, quod hæres tenetur de iustitia solvere vota realia defuncti; de qua etiam Bonacina tom. 2. circa secundum Decalogi Preceptum disp. 4. quest. 2. punct. 5. §. 2. ubi alios citat. Modo Cardin. de Lugo d. sect. 6. num. 102. ita ratiocinatur. Ergo si hæres representat personam defuncti quoad illa bona, debet subire eandem obligationem, quam defunctus habebat circa illa. Nec potest facile reddi ratio, cur res debita ex voto dandi elemosynam v. g. transeat ad hæredem cum eadem obligatione; & fructus, quos defunctus tenebatur dare pauperibus, eo quod essent redditus Ecclesiastici, non transeant ad hæredem cum eadem obligatione; cum utraque obligatio sit ex sola Religione; & magis realis, seu magis intrinseca, & annexa videatur ipsis bonis Ecclesiasticis obligatio illa, quæ fundari videtur in natura, & conditione talium bonorum; quam sit obligatio ex voto, quæ est magis accidentaliter, & extrinseca, proveniens solum ex promissione voventis. Consequens videtur durum, &c. Et utique durum est, quod hæres teneatur restituere rem, quam defunctus ex voto tenebatur dare in opus pium; & non sit obligatus restituere fructus superfluos beneficii repositos in hæreditate, quos defunctus sive ex iustitia, sive ex Religione tantum, erat omnino adstrictus dare pauperibus, vel in alia pia opera expendere.

Replicabunt Hæredes: consuetudo stat in contrarium. Non inficior, sed tantum addo verba Gonzalez in Commentar. ad cap. 1. num. 14. de Consuetud. Licet consuetudinis auctoritas levis non sit, illa

tamen procedit, cum veritas, & ratio illi suffragatur; alias non consuetudo, sed corruptela erit, cum rationem non vincat. l. 2. C. Quæ sit longa consuetudo. Pro non expendendis fructibus beneficiorum in usus profanos, eisque non ditandis consanguineis divitiis habemus rationem, Sacra Concilia, Canones, dicta Sanctorum Patrum. Pro eis liberè expendendis, & ab hæredibus occupandis habemus consuetudinem. Cogitet, qui de salute æterna cogitat, & decidat. Attente legant Curati Animarum, ad quos principaliter diriguntur hæ Decisiones, Paulum Segnerium in libello il Parroco Instruito cap. 16. §. 3. & 4. Et ejusdem Auctoris Concionem octavam ex illis per eum habitis in Palatio Apostolico, impressis Romæ Anno 1694. apud Jo. Jacob. Komareck; Et eorum hæredes reflectant ad verba Pacis Jordani Episcopi Tragurienfis, doctrina, ac pietate eximii, qui nostris vixit temporibus; ipse enim tom. 1. lib. 2. tit. 1. num. 83. ita scribit: Quamvis tamen cessaret obligatio restituendi, nihilominus gravissimum est lethaliter delinquere, in hac præsertim re, quæ nobis proposita esse debet ad benemerendum. Hinc fortè procedit, hujusmodi acquisitiones non esse durabiles; & ut vulgò dici solet, Robba di campana, se fiorisce non grana. Horreamus, quod scribit Pater Antonius Molina de Instructione Sacerdotum tract. 2. cap. 15. in fin. multos Prelatos sepultos esse in Inferno; eo quod superflua non expendissent in usus pios.

Quo ad ultimum. Si quærimus, Quanta sit vis Eleemosynæ in delendis peccatis debitis pro peccatis? respondemus; esse maximam, quippe superat orationem, jejunium, & alia opera satisfactoria, ut demonstrat S. Thomas in Supplem. q. 15. art. 3. & factis est (ultra attestationem Raphaelis Angeli ad Tobiam 12. 9. Ipsa est, quæ purgat peccata) adducere promissionem Redemptoris, Luc. 11. 41. Veruntamen, date Eleemosynam; & ecce omnia munda sunt vobis: habet enim vim purificandi animam à peccatis, idest satisfaciendi pœnis, quibus pro peccatis est adstricta. Hinc S. Leo Papa, S. Ambrosius, & S. Cyprianus, quos citat P. Segnerius in Christiano Instru. part. 1. Sermon. 17. num. 23. vocant eam alterum Baptisma, quia sicut Sacramentum Baptismi delet non solum culpam, sed etiam totum reatum, idest omnem penam pro culpis debitam. S. Thom. part. 3. quest. 69. art. 2. Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 2. Ita Eleemosyna satisfacit pro pœnis debitis pro peccatis; & hujus efficaciz in satisfaciendo plurima habentur in Historiis Sacris exempla.

B. Petrus Damianus lib. 1. Epist. 9. scribens ad Nicolaum Papam II. narrat eidem, animam Summi Pontificis Benedicti VIII. Episcopo Carpentis apparuisse, ac indicasse, se in pœnis Purgatorii detineri; illumque rogasse, ut iret ad Joannem Papam fratrem suum, & pecuniam in tali actali crumena reconditam pauperibus elargiretur, ex qua pœnis, quas patiebatur, satisfactum foret, ut latius Illustrissimus Episcopus Sperellus in libro de Pretiositate Eleemosynæ cap. ult. num. 7.

In Revelationibus Extravagantibus Sanctæ Birgitte cap. 56. pag. mihi 774. & 775. Beata Memoria Domini Ulphi Gudmarson quondam Maritus B. Birgitte præmorteus apparuit eidem, Pœnarum Purgatorii sui assignans causas, & celeris liberationis suæ remedia declarans, inter cetera hæc ei dixit: Præcipue etiam sollicita sis erga pauperes, non parcendo distribuere vasa, & equos, & alia, in quibus

quibus delectando maxime peccavi. Calices quoque aliquos, si poteris, pro Sacrificio Dei non negligas offerre, quia certissime proficiunt animæ ad salutem. Ecce virtus Eleemosynæ in remittendis peccatis pro peccatis.

In aureo illo libello *Lume à viri dall'esempio de Morti*. Habetur, Ven. Moniali Franciscæ à Sanctissimo Sacramento in frequentibus illis apparitionibus, animas Purgatorii solitas fuisse petere inter cetera suffragia subsidium Eleemosynarum in pauperes; & iure quidem: nam *Ignem ardentem extinguit aqua*, & Eleemosyna reficit peccatis. *Ecc. 3. 33.* Quare unusquisque satagat propria debita, quæ pro peccatis tenetur Divinae Iustitiæ, subveniendi pauperibus, & in piis usibus expendendo pecunias, extinguere; & faciat id, quod susceperat Daniel Nabuchodonosori Regi: *Peccata tua Eleemosynis redime; & iniquitates tuas misericordias pauperum.* *Dan. cap. 4. Vers. 24.*

Concludat hanc exhortationem relatio de Sancta Ida Virgine Hyberneni, quæ vixit in sexto sæculo, & quam ponit Hieronymus à Basilica Petri in suis *Ephemerid.* Sacris die 15. *Januarii.* 25 num. 10. pag. 369. his verbis: Essendo morto un «Zio d'Ida, che haveva lasciati otto figliuoli, havendoli mandati à chiamare la Santa, disse loro: «piangiamo il vostro Padre, e mio Zio morto, sì «perchè non lo vedremo più in questo paese, come anco perchè si trova in gravissime, & atrocissime pene per soddisfare alla Giustizia divina, «e purgare l'anima da peccati commessi; e procuriamo d'ajutarlo ad uscire da quelle. Io hò «desiderato parlarvi; attesochè se farete quel «che vi dirò, spero, che presto lo caveremo «dalle fiamme purganti. Promettendo essi di «fare qualunque cosa loro haveste comandato; «disse ella: Ciascun di Voi dia per quest'anno «ogni giorno in limosina pane, vino, carne, e «calcio; e poi ritornate da me che vi saprò dire, «se sarà di bisogno seguitare ancora. Passato il «primo anno, essendo egli ritornati, disse loro «la Santa: Vostro Padre con le vostre limosine, «con le mie orationi, e con i suoi proprii patimenti, hà soddisfatto in buona parte i debiti, che «teneva à Dio; però stà ancora nelle pene, ond' «è bene, che seguitate per questo secondo anno «à fare le opere di Misericordia, e di Religione, «e poi venite, che saprò dire come starà. Tanto havendo quei giovani fatto, ritornarono la seconda volta ad Ida, la quale così disse: Vi dò «buone novelle, però non ottime, nè per intiero «buone; Vostro Padre, e mio Zio, stà fuori delle «pene; ma perchè in vita sua non diede un vestito ad un povero, però si trova nudo, e non «può comparire alla presenza di Dio; sicchè fare «così, in questo terzo anno vestite Voi per lui dei «poveri; supplite al mancamento di carità da lui commesso, ei poi ritornate à me. Finalmente «disse à suoi Nepoti: la Misericordia di Dio, le «vostre limosine, e le mie Orationi hanno aperto le porte del Paradiso, & intromesso nella gloria vostro Padre. Sicchè figli dilettissimi imparate quel che dovete fare in questa vita, per «non havere à patite nell'altra; e non haver bisogno dell'ajuto altrui, del quale non possiamo assicurarvi, che siano per darcelo, ancorchè lo ordiniamo ad altri. Hæc omnia agebat S. Ida

Doct. Clericali Tom. I. Libr. IV.

nepotibus; & eadem Parochi suis plebibus poterunt annunciare, ut satagant in hac vita Eleemosynis lhere pœnas pro propriis peccatis debitas.

DECISIO XI.

ARGUMENTUM.

Agitur de præcepto Virtutis Poenitentia; & disputatur: Quando vi hujus præcepti teneatur, qui peccavit, poenitere? An tantum in articulo, vel periculo mortis? An verò statim post commissum peccatum? Vel quanto tempore post? An quando, cunque peccata menti occurrunt, sive nondum dimissa, sive etiam jam expiata? Speculativæ opiniones practicis exemplis comprobantur.

SUMMARIUM.

- 1 Poenitentia virtutis Præceptum quo tempore obliget?
- 2 Mortis in articulo quilibet de præcepto teneatur poenitere.
- 3 Poenitendum, an statim post commissum peccatum?
- 4 Poenitentia quanto tempore differenda?
- 5 Recordatio culparum an obliget statim de eis poenitere?
- 6 Quid de culpis aliis confessis, & dimissis?
- 7 S. Petrus Apostolus iugiter dolebat de sua negatione Christi.
- 8 Exemplum suggestionis diabolice in articulo mortis.

A Necquam transcamus de Poenitentia tantquam Virtute ad Poenitentiam, quæ est Sacramentum, breviter est examinanda celebris illa Quæstio, circa quam torquentur ingenia Scholasticorum, ac Moralistarum; videlicet: Quando necessitas Poenitentia urgeat, & præceptum contritionis obliget: aut clarius, quod tamen idem est, Pro quo tempore obliget Præceptum Poenitentia Virtutis? quam quidem quæstionem examinant Moralistæ, quos allegat Diana *part. 5. tract. 13. resol. 33.* & *frat. part. 11. tract. 8. resol. 51.* Quæ repositæ sunt in ejus Coordinato Opere tom. 1. tract. 3. *resol. 85. & 86.* & alii plures Neoterici ex Carmelitæ, enunciati per Collegium Salmanticense tom. 11. *De Sacramentis tract. 6. cap. 1. num. 46.* Ex Scholasticis autem inter modernos Eminentiſſ. Cardin. de Lugo de Poenitentia *disput. 7. sect. 11.* Eminentiſſ. Cardin. de Lauræ *eod. tractatu disput. 14. art. 7.* doctissimas Mastius in *4. sent. disp. 5. a num. 201. & seqq.* Et in sua Theologia Morali *disp. 21. a num. 62. & seqq.* præter antiquos Theologos, ac Summistas à prædictis auctoribus citatos.

Cæterum pro intelligentia quæstionis advertunt omnes, eam proponi non de Sacramento Poenitentia, circa quod Ecclesia determinavit, eam obligare